

GONIEC CZESTOCHOWSKI

DIENNIK POLITYCZNY, SPOLECZNY, EKONOMICZNY I LITERACKI.

Niemiecko-polskie stosunki gospodarcze

W berlińskiej prasie pojawił się w tygodniu ubiegłym artykuł pisał o parlamencie Rzeczy d-ra Cremera p. t. „Niemiecko-polskie stosunki gospodarcze“.

Autorem artykułu tego, nawiązując do zasadniczych zmian, jakie zaszły u nas ostatnio pod względem politycznym, stara się dowiedzieć, że zmiany te muszą być przyczynią do poprawy stosunków między Rzeczcią Niemiecką a Polską. Myśli przewodnie powyższego artykułu są następujące:

Jest rzeczą obecnie już dla wszystkich wiadomą, że wojna celna, która już od roku toczy się między Polską a Niemcami, nie wynikała bynajmniej jedynie z konieczności gospodarczych Polski, lecz w niemałej mierze mierze także ze złej woli miarodajnej wówczas prawicy. Eksport niemiecki do Polski wynosił w ostatnich latach przed wojną ceną przeszło 400 milionów marek w złocie. Cyfra zaś eksportu polskiego do Niemiec osiągnęła prawie tę samą wysokość, a miał on jeszcze bardzo poważne szanse do dalszego rozwoju. Długowiekowy związek, jaki istniał między polskimi producentami zachodnimi a niemieckim terytorium gospodarczym, nie daje się abstrahować, mimo zaszłych zmian granic politycznych, tak łatwo zastąpić innewzwiązkami. Nietylko bowiem przypadła Polsce część Górnego Śląska, lecz i Poznańskie i Prusy Zachodnie objęły się nie mogą bez ruchu handlowego z niemieckim terytorium celnym. Tak samo miało być rzeczą z dawną Kongresówką, na którą przed wojną światową przypadła połowa niemieckiego eksportu do całej Rosji. Nie brak w Polsce polityków, którzy zdają sobie doskonale sprawę z powyższego stanu rzeczy.

Jak wynika z powyższego, w interesie Rzeczy leży obecnie, by rokowania o umowę handlową z Polską rozpoczęły się już jak najszybciej i dały pomyślny rezultat. Zmiana, jaka zaszła obecnie w wewnętrznej polityce niemieckiej, daje rękojmię, że dla zawarcia szeroko zakreślonej umowy handlowej znajdzie się w parlamencie Rzeczy odpowiednia większość. Rząd niemiecki będzie musiał jednak przedtem za-

stanowić się dobrze nad tem, czy rokowania z Polską mają nadal być prowadzone przez dotychczasowych delegatów, którzy jak wiadomo, kierują się zasadą, że obecna granica polityczna między Polską a Niemcami powinna także oznaczać granice gospodarcze. Psychologiczny moment obecny dla zawarcia umowy handlowej z Polską należy wykorzystywać, gdyż uregulowanie wzajemnego stosunku między obydwoma państwami posiada także doniosłe znaczenie dla dalszego ukształtowania się ogólnej polityki europejskiej. A.

Gdy zdecydowałem nie przyjąć urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej, myślałem o innych kandydatach i dobieżałem sobie w myśli ludzi o wyższej kulturze i o wyższym napięciu tego, co jest honorem i godnością osobistą, nieznoszącą upokorzeń. I gdy mi się wahał między doborianymi w myśli ludźmi, przeważał we mnie zawsze moment techniczny nad momentem humanizmu, który też mógł wchodzić w rachubę. Sądzę bowiem, iż Ojczyznina, której brak jest w pracy państwowej dobrych techników, w tej pracy specjalnie, gdy idzie o większą sprawę, o wykrzyknienie błędów w obywatelach Państwa, będącej w bieżącej.

Piłsudski-Mościcki-Bartel

Co pisze „Berliner Tageblatt“ o koncepcji tryumwiratu.

Berlin. „Berliner Tageblatt“ zamieszcza obszerną korespondencję telegraficzną z Warszawy, w której omawia nowy stan rzeczy w Polsce. Sytuację obecną określa jako tryumwirat Marszałka Piłsudskiego, Prezydenta Rzeczypospolitej Mościckiego i premiera Bartla.

„Ci trzej meżowie stanu — pisze „Berliner Tageblatt“ — tworzą tryumwirat, który poświęci się poważnej i systematycznej pracy dla przeprowadzenia sanacji Polski, we wszystkich dziedzinach politycznych i gospodarczych.

Tryumwirat zażąda od parlamentu już w najbliższych dwóch tygodniach specjalnych pełnomocnictw. Rząd przedłoży Sejmowi w ciągu tych dwóch tygodni swój program sanacyjny, prawie całkowicie opracowany i zażąda jak najszybszego zatwierdzenia budżetu.

Po udzieleniu nadzwyczajnych pełnomocnictw dla Prezydenta Rzeczypospolitej i rządu — będzie Sejm na kilka miesięcy odroczone. Natychmiast-

stowe rozwiązanie Sejmu i nowe wybory uważane są przez sfery miarodajne za niewskazane. Myśli się bowiem o zmianie ordynacji wyborczej i konstytucyj w kierunku większej uprawnień Prezydenta Rzeczypospolitej. Gdy się to stanie, Prezydent Rzeczypospolitej wezwie ze swej strony Sejm, aby się rozwiązał i rozpisze się nowe wybory. Stanie się to prawdopodobnie pod koniec roku.

Rząd Bartla chce tymczasem usunąć nadwyżki, które dziś w wielkich rozmiarach istnieją, i ostro karać wszelkie sprzeniewierzenia w urzędach, tudzież przeprowadzić wielkie oszczędności w budżecie i zredukować zbędnych urzędników“.

W dalszym ciągu twierdzi „Berliner Tageblatt“, że rząd dążyć będzie do zawarcia umowy handlowej z Rosją i z Niemcami, „przez co położony zostanie kres wojnie celnej. W końcu przewiduje „Berliner Tageblatt“ zmianę polityki wobec mniejszości narodowych w kierunku liberalizmu.

Z przykrością dowiedziałem się, iż pani Mościcka nadzwyczaj miła i serdeczna kobieta, jest obecnie chora, co sprawiło, że nowo-wybrany Prezydent gdy wybor tak go zaskoczył, pierwsze swoje kroki musiał poświęcić chociażby krótkiej opiece nad chorą żoną. Ku swojemu a i mojemu żalowi Prezydent Mościcki będzie zmuszony przez pewien czas urzęduwać, nie mając przy sobie swej długoletniej towarzyszącej życia.

Zgromadzenie Narodowe i Przysięga odchodzi się na Zamku

Warszawa. — Wczoraj w godzinach popołudniowych rozszedła się wiadomość, iż Zgromadzenie Narodowe dla odebrania przysięgi od nowoobranego Prezydenta Rzeczypospolitej ma się odbyć nie na Zamku Królewskim, a w gmachu sejmowym. Wiadomość ta jednak okazała się mylną.

Kancelaria Sejmu wieczorem przystąpiła do rozmyślania nowych warunków do członków Zgromadzenia Narodowego. Zawładnienia brzmią następująco:

„Komunikuje, iż posiedzenie Zgromadzenia Narodowego dla odebrania przysięgi od nowoobranego Prezydenta Rzeczypospolitej odbędzie się dnia 4 czerwca 1926 roku o godz. 12 w posiedzeniu na Zamku w Warszawie, a nie w sali Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej.“
Podpisano: Marsz RATAJ“.

Marszałek Piłsudski o nowoobranym Prezydencie

Warszawa. — Ponieważ wiadomo ogólnie, że Marszałek Piłsudskiego łączy z Elektem między długoletniej przyjaźni, przedstawiciel „K. Codz.“ zwrócił się przeto z uprzejmą prośbą do Marszałka o pewne szczegóły tej znajomości.

P. Marszałek na zadane mu w tej mierze pytanie chętnie oświadczył co następuje:

— Żadaje pan pytanie bardzo dla mnie przykre. Nie dlatego, aby mój przyjaźny stosunek z prof. Mościckim i Jego rodziną był w czemukolwiek na ruszony, lecz że względu na nieprzyjemność publikowania szczegółów, które dotyczą tak osobistych spraw, jak przyjaźni między ludźmi. Rozumiem jednak dobrze, że prof. Mościcki z chęcią wybrania go na Prezydenta Rzeczypospolitej staje się do pewnego stopnia własnością narodu. Rozumiem również zainteresowanie się Jego osobą. Sądzę też, że mam prawo mówić o nim publicznie, aby oślonić Jego osobę przed szarpaniem plotkami i wymysłami, które niestety w Polsce częściej znajdują posuch niż spokojna praca. — Chcę więc wierzyć, że zarówno pan Mościcki, jak i pani Mościcka nę wezmą mi za złej tej niedyskrecji.

Znam prof. Mościckiego od bardzo dawna. Nieraz w mojem życiu podróżując po świecie, zawadzałem do niezwykle gościnnego i serdecznego Jego domu. Przyjemnie mi jest zaznaczyć, iż w mojem, tułaczem nieraz, życiu, jakie spędziłem w młodym zupełnie wieku, dom państwa Mościckich stanowił dla mnie jeden z ośrodków przyjemnych odetchnień, który jest mi tem droższy we wspomnieniach, że wewnętrzna wysoka kultura Gospodarzy na była została przez wychowanie w prawie jednakowych ze mną warunkach i przypomniał nieraz stracone już wówczas dla mnie życie w rodzinnem cieple.

tylko na utrzymanie swej rodziny na emigracji, lecz również dla tej wielkiej sławy, jaką posiada zarówno w nauce, jak i w dziedzinie wielkiej techniki.

Poznałem go w Londynie, widywałem go bardzo często w Szwajcarii, gdzie pracował na uniwersytecie we Fryburgu, zyskując renomę jednego z największych wynalazców, jakich świat w dziedzinie elektrotechniki i chemii.

Pragnę zaznaczyć, że jedna specjalna cecha uderzała mnie zawsze w prof. Mościckim: Przy ogromnej pracy nad swoimi pomysłami szedł do ich urzeczywistnienia w drodze konstruowania nowych zupełnie wynalazków, jako środków wykonania głównego pomysłu. Śmiał się często twierdzić, że niech raz te pomocnicze, że tak powiem, wynalazki, okazywały się znacznie zyskowniejsze i łatwiejsze do zastosowania, niż pomysł główny, który wymagał dłuższej pracy i tak, jak gdyby uciekł od niego gdzieś w dalszą przestrzeń. Oburzał się zawsze wtedy, iż musi się zajmować rzeczami mniejszej dla niego wagi, gdyż to mu się udaje, a jednocześnie szkodzi głównej pracy.

Ta wielka prawda o żmudnie wielkiej pracy i mecie tworzenia łączy bardzo ściśle ludzi jednakowych może w tej mierze charakterów. Dlatego też przypuszczam nieraz w przeszłości mojej łatwiej było mi porozumieć się z prof. Mościckim, niż z wielu innymi kolegami życia i współtowarzyszami pracy. Umysł taki, jak prof. Mościckiego, nie daje się nigdy zepchnąć w ramy doktryny, a specjalnie nie da się nigdy zamknąć takiej duszy w ramki małych doktrynek, ciasnych usterek i jeszcze cłaśniejszych prawidełek, jakimi ludzie tak chętnie kępują i siebie i tych, którzy muszą pracować nad większymi zagadnieniami.

Prof. Mościcki jest wybitnym technikiem, ma więc metody ujęcia każdej rzeczy, nad którą pracuje, technicznie.

TBLGRAMY.

Umowy polskie w Lidze
Genewa. Rząd polski złożył w sekretariacie generalnym Rady Ligi Narodów w celu zarejestrowania i ogłoszenia.

Konwencje konsularna pomiędzy Zw. socjalistycznych republik rad a Polską z d. 18 lipca 1924 r.

Konwencje podpisana w Warszawie dnia 5 marca 1924 r. pomiędzy Niemcami a Polską w sprawie pomocy prawnej w dziedzinie prawa cywilnego i karnego.

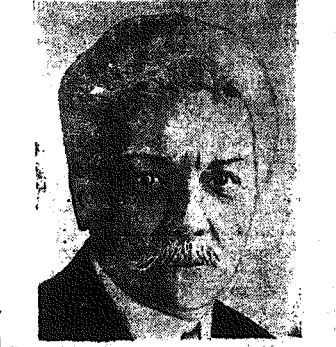
Konwencje, podpisana w Warszawie d. 5 marca 1924 r. pomiędzy Niemcami a Polską w sprawach opiekuńczych.

Układ prawny i finansowy, podpisany w Warszawie 23 kwietnia 1925 roku pomiędzy Czechosłowacją a Polską.

Główny zabieg i rozbrojenie.

Genewa. Na poniedziałkowym posiedzeniu komisji rozbrojenowej rzeczoznawców wojskowych doszło do ostrego tonu fliktu w podkomitecie.

Rzecznawcy wojskowi Francji, Japonii i Włoch żądali, aby zapasowe wojska nie podlegały rozbrojeniu, t. j. aby nie były uwazane za siły zbrojne w czasach pokojowych, natomiast rzeczoznawcy Stanów Zjednoczonych i Niemiec domagali się, aby i te siły zapasowe były uwazane za siły zbrojne danego państwa, chociażby nawet nie były podbrojone. Rzecznawcy niemieccy stwierdzają, że w przeciwnym razie Francja miała by obok stałej armji aktywnej silną armię zapasową. Rzecznawca angielski ustawał pośredniczyć w tej sprawie, próbując ją odczołczyć, jednak rzeczoznawcy francuscy i niemieccy domagali się

H. Jaapar, premier nowego rządu belgijskiego.

